

## האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

### מבוא לשיטות מחקר איכותניות - 99888

תאריך עדכון אחרון 17-12-2024

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 1

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: ריפוי בעיסוק

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): שחר זגורי-ויטנברג

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: [shahar.wittenberg@mail.huji.ac.il](mailto:shahar.wittenberg@mail.huji.ac.il)

שעות קבלה של רכז הקורס: ימי שני 10:30-12:00

מורי הקורס:

### תאור כללי של הקורס:

בשנים האחרונות, שיטות המחקר האיכותניות הולכות ותופסות יותר מקום בשדה המחקרי בריפוי בעיסוק. זאת, מתוך ניסיון להבין יותר את טוב העיסוק האנושי בהקשר לסביבתו הטבעית ומתוך נקודת מבטם של אנשים, על רקע ההבנה שאנשים מקנים משמעויות ופירושים שונים לתופעות. קורס מבואי זה יתמקד בתפיסות הפילוסופיות בבסיס המחקר האיכותני, בגישות מרכזיות למחקר איכותני ובדרכים לביצוע ולהבטחת האיכות של מחקר איכותני.

### מטרות הקורס:

- היכרות עם שדה המחקר האיכותני בריפוי בעיסוק, התנסות בכלים וניתוח מחקרים, במטרה לצרוך מחקר איכותני באופן ביקורתי. בתוך כך, ילמדו התכנים הבאים:
1. הנחות יסוד, פרדיגמות ואפיסטמולוגיה בבסיס המחקר האיכותני
  2. מיקום החוקר במחקר האיכותני
  3. מאפייני שאלות מחקר האופייניות לגישות מרכזיות במחקר האיכותני בריפוי בעיסוק
  4. תבחיני איכות ומהימנות במחקר איכותני (trustworthiness)
  5. דגימה ומדגם במחקר איכותני
  6. שיטות לאיסוף נתונים במחקר איכותני
  7. עקרונות הניתוח התמתי

### תוצרי למידה

#### בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

- בסיומו של קורס זה הסטודנטים יוכלו:
1. לנתח את גישת המחקר של מאמר איכותני בריפוי בעיסוק, תוך ביקורת על יישום עקרונות מתודולוגיים הנגזרים מגישת המחקר
  2. לנתח ולבקר את המהימנות של מאמר איכותני בריפוי בעיסוק, תוך ביקורת על יישום אמצעים להבטחת איכות המחקר
  3. לנתח ריאיון חצי מובנה בצוות (מתן קודים, איגוד הקודים לתמות ותתי תמות) תוך ביצוע רפלקציה על הנחות קודמות ולהציג מפה תמתית

### דרישות נוכחות (%) :

100

שיטת ההוראה בקורס: הוראה פרונטלית [השיעורים יוקלטו במידה שישנה מצלמה בכיתת הלימוד], כולל למידה פעילה תוך כדי קריאה מומלצת משיעור לשיעור והשתתפות בהתנסויות, דיונים, תרגילים כיתתיים בשלישיות

### רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- 
1. מקורות פילוסופיים [אונטולוגיה, אפיסטמולוגיה] של מחקר איכותני מול כמותי - ריאליזם, אידיאליזם, מטריאליזם, פוסט-פוזיטיביזם/קונסטרוקטיביזם, פרספקטיבה אמית.
  2. מאפייני שאלות מחקר איכותניות - שאלות מסדר ראשון, שאלות מסדר שני

3. גישות מרכזיות במחקר איכותני בריפוי בעיסוק: אתנוגרפיה, פנומנולוגיה, *theory Grounded*
4. מיקום החוקר במחקר איכותני - גישות שונות למעורבות ופרשנות
5. תבחיני איכות ומהימנות: *Transformability, Dependability, Credibility, Triangulation, Authenticity*.
6. שיטות דגימה ואמצעים לקביעת גודל מדגם לפי גישות מחקר שונות - דגימה מכוונת, דגימה תיאורטית ועיקרון הרוויה
7. שיטות לאיסוף נתונים - תצפית וריאיון מאזכר, ריאיון חצי מובנה
8. שלבים בניתוח תמתי *analysis Thematic*
9. מחקר בשיטות משולבות

#### חומר חובה לקריאה:

- ג'וסלסון, ר. (2015). כיצד לראיין למחקר איכותני: גישה התייחסותית. מופ"ת. שלסקי, ש. ואלפרט, ב. (2007). דרכים בכתיבת מחקר איכותני: מפירוק המציאות להבנייתה כטקסט. מכון מופ"ת.
- שקדי, א. (2003). מילים המנסות לגעת מחקר איכותני- תאוריה ויישום. הוצאת רמות- אוניברסיטת תל אביב.
- Braun, V., & Clarke, V. (2021). Can I use TA? Should I use TA? Should I not use TA? Comparing reflexive thematic analysis and other pattern-based qualitative analytic approaches. *Counselling and Psychotherapy Research*, 21(1), 37-47.
- Braun, V., & Clarke, V. (2021). One size fits all? What counts as quality practice in (reflexive) thematic analysis?. *Qualitative Research in Psychology*, 18(3), 328-352.
- Creswell, J. W., Klassen, A. C., Plano Clark, V. L., & Smith, K. C. (2011). Best practices for mixed methods research in the health sciences. Bethesda (Maryland): National Institutes of Health, 2094-2103.
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2018). *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Approaches 4th Edition* Sage Publications Inc. Thousand Oaks.
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2018). *The SAGE handbook of qualitative research* (5 ed.). Sage
- Finlay, L. (2006). 'Rigour', 'ethical integrity' or 'artistry'? Reflexively reviewing criteria for evaluating qualitative research. *British Journal of Occupational Therapy*, 69(7), 319-326.
- Hammell, K. R. W. (2013). Occupation, well-being, and culture: Theory and cultural humility/Occupation. *Canadian Journal of Occupational Therapy*, 80(4), 224-234.
- Luborsky, M. R., & Lysack, C. (2006). Overview of qualitative research. *Research in occupational therapy: Methods of inquiry for enhancing practice*, 326-340.
- Olmos-Vega, F. M., Stalmeijer, R. E., Varpio, L., & Kahlke, R. (2023). A practical guide to reflexivity in qualitative research: AMEE Guide No. 149. *Medical teacher*, 241-251, (3)45.

- 
- Portney, L.G. (2020). *Foundations of clinical research: Applications to evidence based practice*. Fourth edition. Philadelphia, PA: F.A. Davis.
- Straus, A., & Corbin, J. (1990). *Basics of qualitative research. Grounded theory procedures and techniques*.
- Rossman, G.B. and Rallis, S.F. (2003). *Learning in the field: An introduction to qualitative research*. Sage Publications. pp 48-59.
- Taylor, R. R. (2017). *Kielhofner's research in occupational therapy: Methods of inquiry for enhancing practice*. FA Davis Company.
- Tomlin, G. S., & Swinth, Y. (2015). Contribution of qualitative research to evidence in practice for people with autism spectrum disorder. *The American Journal of Occupational Therapy*, 69(5), 6905360010p1-6905360010p4.
- Tufford, L., & Newman, P. (2012). Bracketing in qualitative research. *Qualitative social work*, 11(1), 80-96.

חומר לקריאה נוספת:

מרכיבי הציון הסופי :

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 50 %  
מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות  
50 %

מידע נוסף / הערות: